

Prof. RNDr Jiří Hlaváček, RNDr., CSc.

24. 10. 1947 – 30. 12. 2021

© Institut ekonomických studií FSV UK

Na konci uplynulého roku, dne 30. prosince, zemřel prof. Jiří Hlaváček. Profesor Hlaváček absolvoval v roce 1970 Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy, na které získal i titul doktora přírodních věd. Řízením osudu souvisejícím s jeho sportovní vášní nastoupil do Ekonomického ústavu ČSAV, kde získal titul kandidáta věd a ve kterém působil nepřetržitě až do roku 1990. Již na půdě Ekonomického ústavu uvedl do mikroekonomie řadu pozdějších významných ekonomů, byl spoluautorem skript *Úvod do mikroekonomické analýzy*, která vyšla v roce 1986, a která byla v podstatě prvním solidním učebním textem mikroekonomie v tehdejší Československu.

V roce 1990 pak stál u znovuzavedení ekonomie na Karlovu univerzitu, když byl jedním ze spoluzakladatelů Fakulty sociálních věd, kde se stal prvním vedoucím katedry ekonomie. Z té se posléze v roce 1993 vyprofiloval Institut ekonomických studií, na kterém prof. Hlaváček působil jako pedagog až do svého odchodu do důchodu v roce 2017.

Profesor Hlaváček ve svém vědeckém životě přispěl především k rozvoji mikroekonomické teorie centrálně plánované ekonomiky. Je autorem známého konceptu „homo se asecurans“ (člověk se zabezpečující), na kterém ilustroval neefektivitu fungování podniku v rámci centrálně plánované ekonomiky. „Homo se asecurans“ byl poprvé představen na stránkách *Politické ekonomie*, v tomto čísle přetiskujeme jako připomínku jeho původní článek z roku 1986.

Model homo se asecurans (resp. související přístup maximalizace přežití ekonomických subjektů) profesor Hlaváček použil také v rámci jím zformulované zobecněné

mikroekonomické teorie, ve které přispěl mj. k posílení interdisciplinarity mezi ekonomikou, psychologií a sociologií. Tento koncept mu umožnil netradiční pohled na analýzu méně standardních ekonomických jevů, jako je například averze k riziku, altruismus, sounáležitost se společenstvím, přerozdělování, dotace a školné, zánik firem, přirozené monopoly a dalších témat. Mnohé z těchto problémů byly rovněž prezentovány na stránkách *Politické ekonomie*, např. v číslech 56(5)/2008, 56(1)/2008, 52(1)/2004, 50(5)/2002, 48(4)/2000, či v jeho knihách, například *Mikroekonomie sounáležitosti* (2000) či *Zobecněná mikroekonomie* (2010; anglická verze *Generalized Microeconomics*, 2013), které získaly nejružnější akademická ocenění.

V roce 2010 obdržel profesor Hlaváček Cenu České společnosti ekonomické za dlouhodobý přínos k českému ekonomickému učení. Přednáška „Ekonomické kritérium v neziskovém ekonomickém prostředí“, kterou prof. Hlaváček přednesl na bienální konferenci ČSE dne 27. 11. 2010 u příležitosti převzetí této ceny, byla jeho poslední publikací na stránkách *Politické ekonomie* (59(2)/2011).

Profesor Hlaváček byl kromě ekonoma a matematika také principálem loutkového divadla Šaška Vaška, pro které napsal řadu scénářů a písniček, tradičním představitelem Mikuláše na besídkách v Ekonomickém ústavu, aktivním i pasivním sportovcem (hlavně tenistou, basketbalistou a nohejbalistou), výborným šachistou, vášnivým houbařem a turistou. Zároveň byl člověkem, který vždy měl vždy v zásobě řadu nových vtipů a který měl porozumění pro všechny kolem sebe. Byl také citlivým a hodným manželem, tatínkem a dědečkem, s manželkou Evou vychoval čtyři děti a těšil se z devíti vnoučat. Bude nám moc chybět.

PhDr. Michal Hlaváček, Ph.D.